

T.B.M.M.

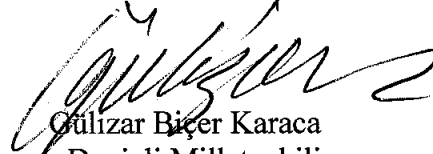
CUMHURİYET HALK PARTİSİ
Grup Başkanlığı

Tarih : 3 Ekim 2018
Sayı : 247

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞI'NA

24/06/2004 tarihli ve 5199 sayılı Hayvanları Koruma Kanunu'nda değişiklik yapılması hakkında kanun teklifi ve gerekçeleri ekte sunulmuştur.

Gereğini saygılarımızla arz ederiz.

Gülizar Biçer Karaca
Denizli Milletvekili

TBMM BAŞKANLIĞI		
Tali Komisyon	Adalet İçişleri Tarım, Orman ve Köylüleri	
Esas Komisyon	Şevce	
Tarih :	16 Ekim 2018	Esas No: 4/1098

TBMM KANUNLAR ve KARARLAR BŞK.LİĞİ
04 Ekim 2018
Numara:

TBMM GELEN EVRAK
04 Ekim 2018
No: 362544
EBYS'ye AKTARILMIŞTIR

GENEL GEREKÇE

Türkiye’de son yıllarda giderek artan vakalar, hayvanlara yapılan kötü muamele ve cezaların etkisiz kaldığının somut kanıtı niteliğindedir. Toplum vicdanını yaralayan olaylar yargıya ve yasalara olan güveni de sarsmakta mevcut 5199 sayılı yasanın hükümleri olaylar karşısında etkisiz kalmaktadır. Yargı mensuplarının toplumsal etkisi boyutunda cezalar talep edip hükme bağlayabilmesinin önüne geçen mevcut Kanunun, her şeyden önce adının değiştirilmesi gerekmektedir. Çünkü, asıl olan, tüm canlıların, hukuken “haklarının” olduğunu kabul etmektir. Hak, hukuk düzeni tarafından korunan menfaat demektir. Bu çalışma ve kanun teklifi ile hayvanların haklarının güvence altına alınması ve yasanın özellikle kabahatler hukuku kapsamından çıkması amaçlanmaktadır.

Yasanın özü savunmasız tüm canlıların doğasından kaynaklanan yaşamsal, bedensel ve özgürlük haklarının yasal teminat altına alınmasıdır. Bu sebeple öncelikle hayvanların yaşam hakları yasada kendisini bulmalı, bu haklar tanımlanmalı ve yasanın adı da “Hayvan Hakları Kanunu” şeklinde yeniden düzenlenmelidir. Hak olmadan hukukun tesis edilmesinin imkânsızlığı göz önüne alındığında, asıl olanın tüm canlıların yaşamdan kaynaklanan doğal hakları olduğu da kabul edilmelidir.

Tüm kanunun ruhu, her bir maddeye ve düşünülen gerekçeye nüfuz etmelidir. Hayvanların haklarının varlığı kabul edilerek, kanun değişikliğini ele almamız, tüm kanunu bu bakış açısı ile kabul etmemiz gerekir. Aslında, bu değişiklik hayvan hakları konusunda kapsamlı bir reformun ve kritik bir zihniyet değişikliğinin de önemli bir adımı olacaktır. Bu adım 15 Ekim 1978 tarihinde Fransa’nın başkenti Paris’teki UNESCO binasında kabul edilen, Evrensel Hayvan Hakları Beyanının fiilen ülkemizde de uygulama alanı yaratılması için önemli bir fırsat olacaktır.

Önerilen değişiklikte bahsedilen “hak” tanımı, insanların sahip olduğu hak ve fiil ehliyetine yaklaşan ya da onunla eşit olan bir hak değildir. Yalnızca tüm uluslararası literatürde ve doktrinde büyük çoğunlukla kabul edilen hayvanların eşya ya da mal olmadığı anlayışının ülkemiz hukuk sistemi içinde de yerleşmesinin gereklilikleri doğrultusunda hazırlanmıştır. Tüm hayvanların haklarının var olduğunun kabul edilmesi ile kanunu uygulayacak olan merciiler de olaya haklar açısından yaklaşacak ve hukuken zedelenen bir hakkın korunması bakış açısı ile, kanun, yorumlanacaktır.

Israrla altı çizilmesi gereken nokta; burada savunulan hakkın, bir kısım hayvan severlerin hakkının değil, hayvanların hakkı olduğudur. Alman Medeni Kanununun 90. maddesine de eklenildiği ve kabul edildiği üzere, “hayvanlar bir eşya ya da mal değildir.” Hatta bu kanun ile, hayvan severlere karşı bile hayvanların haklarının savunulacağı esası kabul edilmelidir.

Bu değişiklik ile ilgili kanun ve mevzuat uyarınca hayvan haklarına ilişkin olarak, gerekli yükümlülükleri yerine getirmeyenler, denetimlerin usulüne uygun yapmayanlar, işbirliği sağlamayanlarla birlikte; hayvan haklarını doğrudan ihlal edenler, gerçek veya tüzel kişi olsun, hayvanlara karşı suç işlemiş sayılacaktır. Ülkemizde yaşanan hayvan hakkı ihlalleri yanı sıra kadın ve çocuğa yönelik şiddetin boyutlarında artış böylesi bir düzenlemenin yapılması konusunda geç bile kaldığını ortaya koymaktadır.

MADDE GEREKÇELERİ

MADDE 1: Kanunun her şeyden önce adının değiştirilmesi gereklidir. Asıl olan tüm canlıların, hukuken “haklarının” olduğunun kabulüdür. Hak, hukuk düzeni tarafından korunan menfaat demektir.

MADDE 2: Hayvanların doğal ekosistemlerinde etolojik ihtiyaçlarının koruma altına alınması hak tanımını da beraberinde getirecektir. Bu sebeple, yasa maddesi değiştirilerek kanunun ruhuna uygun olarak amacı genişletilmiştir.

MADDE 3: Kanunun ilgili maddelerindeki cezai hükümlerin Kabahatler Kanunu cezai hükümleri niteliğinde olması, hayvanlara karşı işlenen suçlarda caydırıcı niteliğinin olamamasının başlıca sebebidir. Hayvan hakları ihlalleriyle mücadele bizzat suçla mücadeledir. Hayvana karşı uygulanan her türlü fiziksel ve psikolojik şiddetin bir adım sonrasının toplumsal olarak dezavantajlı kişilere, çocuk ve/veya kadına yönelik şiddet olduğu yapılan bilimsel çalışmalar ve yaşanan olaylarla ortaya konulmuş bir gerçektir. Bu nedenle mutlak suretle kapsam maddesinde “suç” ifadesine yer verilmesi ve hayvanların yaşama alanlarına karşı işlenen suçların da kapsama dahil edilmesi zaruridir.

Bu kanunun temel işlevi, hayvanların haklarının olduğu kadar hayvanlara karşı bu haklara uyulmaması, haklarına tecavüz edilmesi, istismar edilmeleri karşısında, cebir ve şiddete maruz kalmaları nedeniyle, yani onlara karşı “kabahat” değil “suç” işlenmesi durumunda, bu kanunun getireceği yaptırımları da belirlemek olmalıdır. Sadece onları korumak için yapılacak eşgüdüm ve denetim yeterli değildir. Bu kanunun asıl amacı, bu yükümlülükleri yerine getirmeyen ve hayvan haklarına tecavüz eden kişilere karşı caydırıcı tedbirler koyabilmek, ciddi yaptırımlar düzenleyebilmek olmalıdır. Kanun içeriğinde suçtan bahsetmemek ve cezaların sadece idari para cezası olarak kalması nedeniyle caydırıcı özellik taşıması, kanunun ruhuna aykırıdır.

Bir başka deyişle, bu kanun ve ilgili diğer mevzuat uyarınca, hayvan haklarına ilişkin olarak, gerekli yükümlülüklerini yerine getirmeyenlerin, denetimleri usulüne uygun yapmayanların, işbirliği sağlamayanların, hayvanların haklarına tecavüz eden ya da bu hakları istismar edenlerin, gerçek ya da tüzel kişi olsun, hayvanlara karşı suç işlemiş olduklarını kabul etmek gerekir. Bu kanun içeriğinden de bellidir. Mevcut durum, kanun tekniği bakımından, bu cümle ile açıklanmaktadır.

Kanun her ne kadar Kabahatler Kanunu hükümlerine tabi olsa da, bu yasa değişikliği teklifi ile öncelikle bu kanunun kabahatler kapsamından çıkarılıp suçlar kapsamı altında değerlendirilmesi amaçlanmaktadır. Toplumdaki genel beklenti de, hayvanlara karşı işlenen fiillerin kabahat değil, suç olarak değerlendirilmesi ve en azından bu fiili işleyen kişinin sabıkasına bu suçun işlenmesi yönündedir. Zaten Kanunun mevcut kapsamı da; sadece sınırlama, denetim ve yükümlülükler olmayıp aynı zamanda hayvan haklarına karşı işlenen suçları da içermektedir.

MADDE 4: Güçten düşmüş hayvan tanımı sadece binek ve yük hayvanları ile sınırlı tutulmalıdır. Her çeşit süs hayvanı ya da evcil hayvan da doğal olarak güçten düşebilir. Yaşlanma veya sakatlanmanın, doğanın bir gerçeği olduğunu kabul etmek, bunun sadece binek ve yük hayvanları için geçerli olamayacağını aslında tüm hayvanların başına gelebilecek çok doğal bir olgu olduğunu temel prensip olarak kabul etmek gerekir. Bu nedenle, güçten düşmüş hayvan tanımını binek ve yük hayvanları ile sınırlamamak, tüm hayvanların yaşam boyu hakları olduğunu da kabul etmekle eş değerdir. Kanunun yapılma tekniğinin kendi içindeki diğer maddeler ile uyumlu olması zaruridir.

“Süs hayvanı” ibaresi kavram olarak hayvan haklarının ruhuna uygun düşmemektedir. Bu nedenle “süs” kavramı kaldırılarak, ev hayvanı deyiminin korunması gerekmektedir. Süs kelimesi, anlam itibarıyla gösteriş ve süslenmeye yönelik kullanılan objeleri ifade eder. Ağırlıklı olarak cansız, edilgen nesneler ve varlıklar için kullanılan süs kelimesinin, cana sahip bir varlığı tanımlanmakta kullanılması uygun görülmemektedir. Hayvanlar obje değildir, insanlara eşlik eden ve onlarla birlikte yaşayan evcil canlılardır, bu nedenle gösteriş veya süsleme amacıyla sahiplenilmesi de kabul edilemez. Kanun metninde evde, işyerinde, arazide beslenen ve bakılan hayvanlara ev ve süs hayvanı denmesi anlamsızdır. Hayvan hakları kavramının ruhuna aykırı “süs” kavramının ilgili maddenin “ı” ve “j” bendleri ile başlayarak kanun metninin tümünden çıkarılması gerekmektedir.

Uygulamada hayvan bakımevlerinin birer sağlık ocağı, veterinerlik ofisi, klinik hatta rehabilitasyon merkezi olarak çalışması gerekirken, bu merkezler, maalesef insanlar tarafından terkedilmiş bir çok sağlıklı kedi ve köpeğin bulunduğu, “hayvan barınağı” adı altında çok kötü şartların mevcut olduğu ve hayvanların kötü şartlarda yaşamaya mahkum edildiği mekanlar haline dönüşmüştür. Bu olumsuz sonuca yol açan belirsizliğin ortadan kaldırılması için “barınak” yerine “Hayvan Bakımevi” tanımının kanunun amacına uygun bir şekilde kesin ve net yapılması gerekmektedir. Buralara gelen tüm hayvanların tedavilerinin yapıldığı birer küçük hastane olması, asıldır. Hayvan barınağı olarak algılandığında, hem buraya gelen yardıma ve bakıma muhtaç hayvanlar gerekli faydayı göremeyecek hem de insanlar hayvan bakımevlerine sahipli köpeklerini bırakmak konusunda teşvik edilecektir. Barınak müessesinin yardıma muhtaç hayvanlar için uzun yıllar hizmet etmesi gereken yerler olması düşünülürken “hayvan barınağı” kavramının kesinlikle en kısa zamanda kaldırılması ve pratik hayata bu şekliyle geçirilmemesi asıldır. Hayvan bakımevi kavramı, bu haliyle kaldığı sürece, geçici hayvan severlik hissine kapılan insanlar tarafından da “nasıl olsa Devlet onlara bakar” “zihniyetiyle, hayvanların terki teşvik edilecektir. Dolayısıyla, “Hayvan Rehabilitasyon Merkezi” kavramının, kanuna tanım olarak intikali, hayvan haklarının korunduğu merkezler olması açısından zorunludur. Bu merkezler sahipsiz ve güçten düşmüş hayvanların yaşamsal ihtiyaçlarının karşılandığı, tıbbi yardım alabildikleri, çevreye uyumsuz bireylerin diğerlerine zarar vermesinin engellenerek rehabilite edildikleri, yapılabiliyorsa sahiplendirildikleri merkezler olmalıdır. Sonuç olarak kanunun ruhuna uygun olarak hayvan rehabilitasyon merkezleri, sadece bakıma muhtaç sahipsiz ve güçten düşmüş hayvanlara bakımevi olarak hizmet görecek şekilde biçimlendirilmelidir.

Teknolojinin getirdiği olanaklar sayesinde, hayvanların hem sağlığının korunması hem sahibinin belirlenmesi hem de insanların sahip oldukları hayvanları kaybetmemesi adına ve daha da önemlisi insan ve doğa sağlığı açısından yapılması gereken tıbbi tedavi ve aşılarının zamanında yapılması ve denetlenmesi açısından, tüm hayvanların çok basit bir yöntemle işaretlenmesi, asıldır. Bu pratik olarak tüm hayvanların, gerekli tedaviyi, ne zaman, nasıl aldıkları hususu dışında, hangi hayvanın kimin sorumluluğunda olduğuna dair de çok kuvvetli kanıttır. Böylelikle, ülke genelindeki her tür sahipli hayvan kayıt altına alınmış olacaktır. Ayrıca, bu kişiler annenin veya yavrularının sağlığını tehlikeye atmamak için gerekli anatomik, fizyolojik ve davranış karakteristikleri ile ilgili önlemleri almakla da yükümlü olmalıdır. Ayrıca, uygulanan işaretleme işlemi hayvana acı vermemelidir. Hayvanlara acı, eziyet ve ıstırap çektirecek her türlü uygulamadan kaçınmak, bu kanunun özünün gereğidir. Bu nedenle, hayvanları kimliklendirerek kayıt altına alırken daha az acı verecek bir yöntem olan mikroçip yöntemine geçiş yapmak gerekir.

MADDE 5: Hukukta, ilkelerden çok, haklar önemlidir. Kanun maddesiyle tanımlanan hususların ilkeden çok hayvanların hakları olarak sayılması, bu haklara uymamanın yaptırımları ve bu hakların, kanun koyucu ve uygulayıcılar tarafından kabul edilmesi, esastır. Bu sebeplerle madde-
deki “ilkeler” teriminin kaldırılarak, “haklar” şeklinde değiştirilmesi gerekmektedir.

İnsanların yaşayan tüm canlılara karşı, çektikleri acıyı hafifletme ya da engellemesi gibi ahlaki bir yükümlülüğü vardır. Acı çeken bir canlının acısını önemsememek, hiçbir ahlaka sığmaz. Burda

söz konusu sadece evcil hayvanlar değil ayırım yapmaksızın bütün hayvanlardır. Bu sebeple kapsam genişletilerek tüm hayvanlar olarak değiştirilmiştir.

Ülkemizde hayvanların haklarının korunması için çalışan birçok gönüllü, gerçek ve tüzel kişi bulunmaktadır. Bu görevin tamamıyla Devlet kurumlarına ya da idarecilerine bırakılması, beklene-
mez. Devletin ilgili kurumlarının tek başına böyle ağır bir yükün altından kalkması da beklenemez. Tüm dünyada bu çeşit çalışmalarda, gönüllüler yerel yönetimlerle işbirliği yaparlar. Nitekim kanun koyucu, 5199 sayılı Kanunun 18. maddesinde buna değinmiştir. Gönüllü kurumlar ve kişiler olma-
dan tam anlamıyla ne eş güdüm sağlanabilir ne de sorunlar çözümlenebilir. Yerel idari makamlar ile gönüllü gerçek ve tüzel kişilerin işbirliği içinde çalışması, maddi desteğin tam olarak sağlanması, problemlere bilimsel ve akılcı çözümlerin üretilmesi, ne gönüllülerin ne de Devletin tek başına ya-
pabileceği bir iştir. Dolayısıyla, birlikte yapılacak çalışmalar, karşılaşılabilecek sorunların asgariye in-
dirilmesini sağlayacak, kısırlaştırma, aşılama, itlafın önüne geçme gibi durumlarda, gönüllülere, Devlet kurumlarının şart olan desteği sağlanacaktır. Nitekim, uygulamada da, bu konuda, gönüllü-
lerle işbirliği sağlayan bölgeler başarılı olmuş, bu konuda önyargılı olan, gönüllülerin desteğini iste-
meyen ya da sadece Devletin bir şeyler yapmaya çalıştığı ve gönüllülerin çalışmalara yardım etme-
diği bölgeler, ilerleme kaydedememiştir. Madde4/d için önerilen eklemeler, 5199 sayılı Kanunun 18. maddesini teyit eder nitelikte olacak ve kanun içinde uyum olmasını sağlayacaktır.

MADDE 6: Ülkemizde, maalesef, her isteyen, her hangi bir yeterliğe sahip olmadan, ülkedeki “ ilkel hayvan bakımevi” gerçeklerini ve terkedilen hayvan sayısını bilmeden geçici bir hevesle, çok kolay hayvan sahibi olabilmektedir. Ev hayvanları üzerinde yaratılan talep sonucu oluşan ticari eko-
nomik hacim, genellikle geçici bir hevesle “pet shop”lardan alınan ya da yurda ekonomik düzeyi düşük yabancı turistler tarafından kaçak olarak sokulan hayvanlardan temin edilmektedir. Kısa bir süre sonra, bu heveslerini satın alarak tatmin eden insanlar, bu defa, bu hayvanları, hayvan koruma derneklerine, hayvan bakımevlerine ya da rahat barınabilsinler diye ılıman iklimi olan bölgelere ra-
hatlıkla terk edebilmekte, arkasından doğabilecek sağlık sorunlarını, çevre ve hijyen problemlerini, hayvanların trafik kazaları sonucu sakat kalmalarını, hayvan bakımevlerinin kapasitesinin dolmasını ve bunlara maddi desteğin zaten az olması nedeniyle gerekli bakımlarının sağlanamaması gerçeğini, bu durumun gelebileceği vahim boyutu öngörememektedirler. Bu problemi yaratan bazı hayvan se-
verler, bu bilince sahip değildirler. Evcil hayvan sahiplenmenin eğitimi almadan ve bu eğitimin gerektirdiği sorumluluğu taşıyamayan, bir kimsenin, evcil hayvan sahiplenmemesi gerekmektedir. Verilen eğitim sonucu yeterli görülenlere bu belgenin verilmesi halinde bir derecede olsa, bu kor-
kunç ticaretin, kontrolsüz hayvan üretiminin ve kaçak ithalatın önüne geçilebilecek, hayvanların haklarının korunması o derece rahat olacak, hayvanlar üzerinden ticari istismar kısmen de olsa za-
man içinde azalacaktır. Bu fıkranın uygulanabilmesi için 5 yıllık geçiş süresi öngörülmüştür. Öte yandan, hayvan bakımevi adı verilen yerlerde tutulan tüm sahipsiz hayvanlar, bu yerlere geldikten sonra kayıt altına alınıp belediye adına kayıtları yapıldıktan sonra, artık idari makamlar, hayvan ba-
kimevleri içinde gizli itlaf yapamayacak ya da bu hayvanların gelişigüzel bakımsızlıktan ölmesi ha-
linde sorumluluktan kurtulamayacaklardır.

Genetik bozuklukların, yavrulara geçmesi neticesinde yeni doğan birçok hayvan acı çekmekte ve uyutulmak zorunda kalınmaktadır. Halbuki veteriner hekimlerce yapılacak tetkiklerle, bunların önüne geçmek mümkündür. Bunun dışında, ticari kazanç hırsıyla, hayvanın sağlık durumunun uy-
gun olup olmadığına bakılmaksızın, yeterli ara verilmeden, sık sık doğum yaptırılarak hayvanların bitip tükenmesine ve hatta ölümüne sebebiyet verilmesine engel olmak istenmiş bu nedenle bu dü-
zenleme yapılmıştır.

İlgili maddenin son fıkrasıyla getirilen düzenleme, hayvan severlerin hakkını savunuyor gibi görünse de aslında bakıma muhtaç, terk edilmesi halinde doğal ortamında yaşamayacak hayvanların haklarını belirtmektedir. Uygulamada, maalesef, toplu yaşam mekanlarında, bireyle-
tilen hayvanların haklarını belirtmektedir. Uygulamada, maalesef, toplu yaşam mekanlarında, bireyle-

sında çok farklı konularda çıkan ihtilaflar, mahkemelerde bu konuda hiçbir kusuru olmayan hayvanların neden olduğu gerekçesine kadar gelip dayanmaktadır. Apartman yönetim planlarındaki mutlak yasak, yasadan daha üstün tutulmaktadır. Halbuki doğal yaşama ortamını, zaten insan yüzünden terketmek zorunda kalan evcilleşmiş ve bir şekilde barınmaya başlamış hayvanların daha sonradan tekrar sokaklara, hayvan bakımevlerine bırakılması, hukuken korunamaz. 5199 sayılı Kanun, bunu ilke olarak sağlamıştır. Fakat uygulamada, değişik konularda ihtilaflı olan kimselerin, sırf hayvan sahibini ızzar etmek için hayvanları, mahkeme kararı alarak evden tahliye zorladıkları görülmektedir. Aradaki ihtilaf başka bir konudan doğmuş olsa bile, suçlu hayvanlar gösterilmektedir. Oysa burada hakkı zedelenen, istismara uğrayan bir hayvandır ve yıllar sonra tekrar sokağa atılmasını, bu kanun himaye etmemelidir.

Öte yandan, Türkiye, 15.7.2003 tarihli “Ev Hayvanlarının Korunmasına dair Avrupa Sözleşmesinin Onaylanmasının Uygun Bulunduğu Hakkında Kanunu” TBMM de kabul etmiş ve bu kanun Cumhurbaşkanının da onayı ile Resmi Gazete’de yayınlanmıştır. Diğer deyişle, 1982 Anayasasının 90. maddesine göre, uluslararası sözleşmeler, kanun hükmündedir. Türkiye, zaten ev hayvanlarının korunmasını, kanun ile kabul etmiştir. Bunun aksine olarak özellikle bakıma muhtaç, doğaya uyum sağlaması beklenemeyecek hayvanların tahliyesi yönünde onları terk etmeye zorlamak, kanunlara aykırıdır. Kaldı ki 5199 sayılı Kanun da, böyle bir işlem yapan, hayvanlarını terkederek kişilere de ceza yaptırımını getirmiştir. Kanunun kendi içinde ve diğer kanunlar arasında uyum içinde olması, hukuk tekniği açısından gerek şarttır. Hele özel sözleşmeler ile bu kanunun aksine sözleşmeler yapmak ve bunların geçerliğini kanunlardan öncelikli olarak görmek, hukuka tamamıyla aykırıdır. Bu nedenle, ilgili cümlelerin, kanuna özellikle eklenmesi, bu maddenin lafzından öte ruhunu da belirtmek açısından, kanunu uygulayacak olan mercilere, kanun gerekçesini okurken de yol gösterecektir. Öte yandan, tüm sahiplendirmelerin, mikroçip yöntemi ile kayıt altına alınması gereklidir. Böylece tüm hayvanların kontrollü olarak üremesi, hastalıklarının ve sahiplerinin takip edilmesi açısından büyük kolaylık sağlanacaktır. Uzun vadede, sahihsiz hayvan dahi sokaklarda kalmayacaktır. Bunun denetiminin, en büyük mülki amir denetimi altında olması gerekir. Yıllar önce apartman yönetim planlarına koyulmuş ev hayvanı beslenemez yasak hükmü ile rahatsızlık vermeyen ev hayvanları da mahkeme kararı ile tahliye edilmeye çalışılmaktadır. Uyuşmazlık komşular arasında başka konulardan kaynaklansa, hatta hayvan hiç rahatsızlık vermese bile hayvan beslemek bahane edilerek tahliye yolu açılmaktadır. Bu yasak hüküm sonucu ev ve süs hayvanları sokaklara ve hayvan bakımevlerine terke zorlanmakta ya da hayvan sahipleri mecburen bu yolla evlerini terk etmeye mecbur kalmaktadır. Oysa rahatsızlık vermediği bilirkşi raporu ya da mahkeme kararı ile tespit edilen bir hayvanın durup dururken böyle bir yasak madde nedeniyle tahliye edilmesi bahanesi olmamalıdır. Durum mahkeme tarafından tespit edilmelidir.

MADDE 7: Bakanlıkların teşkilat yapılarındaki değişiklik sonrası yetki alanlarının düzenlenmesi sebebiyle eklenen madde.

MADDE 8: Bu yasanın ilgili maddelerinde açıklanan sebeplerle bu maddenin kapsamı tüm hayvanları kapsayacak şekilde genişletilmiştir. Kısırlaştırma, özellikle hayvan nüfusunun kontrol altına alınabilmesi ve onların yaşam kalitelerinin daha iyi olabilmesi açısından şarttır. Zaten bu kanun da bunu teşvik etmektedir. Dolayısıyla, yasak işlemler kapsamında, özellikle “kısırlaştırma” istisna tutulmalıdır.

MADDE 9: Bakanlıkların teşkilat yapılarındaki değişiklik sonrası yetki alanlarının düzenlenmesi sebebiyle eklenen madde.

MADDE 10: Türkiye’de, kontrolsüz olarak hayvan satışlarının son yıllarda artması ve insanların geçici heves olarak bu hayvanları önce alıp sonra terk etmesi, özellikle kedi ve köpek popülasyonunda kontrolsüz bir artışa neden olmuştur. Bu sorunu engellemeye ne hayvan bakımevleri, ne de kısırlaştırma yeterli olacaktır. O nedenle hayvan üretim ve ticaret ruhsatı almak, çok sıkı şartlara

yüksek ruhsat bedellerine bağlanmalı, bir ilçe sınırı içinde gereğinden fazla pet shop (ev hayvanı satış yerleri) açılmamalı, buradan gelecek paralar yine hayvan refahı için kullanılmalıdır. İnternet üzerinden yaygınlaşan hayvan satışları, kesinlikle yasaklanmalı, dolayısıyla, kaçak olarak bu işlemi yapanların, bu işten kazanç sağlayanların önü de, bu sınırlı denetimlerle kesilmelidir. Sokaklarında bu kadar hayvan olan bir ülkenin, üretim çiftliklerinin, petshopların ve internet üzerinden hayvan pazarlanmalarının önü kesinlikle kesilmelidir. Hayvanların, sadece anatomik ve fizyolojik davranışları değil aynı zamanda psikolojik davranışları da alınacak önlemler arasında olmalıdır. Bilimsel metotlar arasında, hayvan psikolojisi de artık yer edinmiştir. Üniversitelerde, bu konu ile ilgili araştırmalar yapılmakta, bilimsel çalışmalar düzenlenmektedir. Öte yandan, pet shop adı verilen yerlerde sergilenen hayvanlar için de asgari barınma koşulları, sıkı denetimlere tabi tutulmalı, ruhsatsız olarak her isteyen, bu ticaretle uğraşması engellenmelidir. İl Çevre Müdürlükleri tarafından bu denetimler sıkı bir şekilde yapılmaz ise evcil hayvan satışı ve daha sonra bunların sokaklara terki ve hayvan bakımevlerinin içinden çıkılmaz sorunlarla karşı karşıya kalması, engellenemez bir son olacaktır. Bu kanun maddesine aykırı hareket, ciddi yaptırımlara bağlanmalı, ruhsat iptaline kadar gidilebilecek cezai işleme tabi tutulmalıdır. Bu hususlarla ilgili düzenlemeler, cezai yaptırımlar kısmındadır.

MADDE 11: Hiçbir hayvan, doğal kapasitesini veya gücünü aşacak şekilde veya yaralanmasına, gereksiz acı çekmesine veya bunalıma girmesine neden olacak yöntemlerle eğitilemez. Hele ki, bir hayvanın gücünü aştığı açıkça görülen fiillere zorlanamaması, hayvan haklarına saygının bir gereğidir. Bir hayvanı, başka bir canlı hayvan üzerinde şiddet için alıştırıp eğitmek ya da üzerinde şiddet denemek, yasak olmalıdır. Hayvanlar, eğitim ya da başka nedenler altında ekonomik çıkarlara alet olmamalıdır. Her türlü hayvan güreşi hayvan hakkı ihlali olup yasa metninden kaldırılmalıdır.

MADDE 12: Hangi amaçla olursa olsun, gösteri veya yandaşlarını etkileme ya da kendi üzerine övgü toplama amaçlı hayvan kesilmesi, hayvan hakları ile bağdaştırılmaz. Ayrıca mezbahalarda ciddi acı çeken çiftlik hayvanları için acısız kesim çıkarılacak yönetmeliklerle teşvik edilmelidir.

MADDE 13: Pratikte hayvana kötü muamelenin, bizzat hayvan sahibince yapıldığı örneklerle de sıklıkla rastlanmaktadır. Bu kişilerin, gelişmiş ülkelerde olduğu gibi hayvan sahiplenmesi, en az on yıl boyunca yasaklanmalı, soruşturma resen savcılık tarafından yapılmalı, kötü durumda olduğu tespit edilen hayvanlara, Tarım Orman Müdürlükleri tarafından değil, doğrudan mahkeme tarafından el konulmalı, mahkeme tarafından yargılama yapılmalı ve böyle bir suç için Çevre Müdürlüklerinin makbuz kesip tahsilat yapması ile fail işlediği suçtan kurtulamamalıdır. Cezaların yaptırımı caydırıcı olmalı herkes kolayca hayvan sahibi olamamalıdır.

MADDE 14: Komisyonlardaki kişileri, hayvan hakları konusunda bilgilendirecek ve kendisine danışılacak bir avukatın muhakkak bu toplantılarda olması, alınacak ve uygulanacak kararların, hukukiliği bakımından önem taşımaktadır. Son zamanlarda, barolarda hayvan hakları ile ilgili komisyonlar kurulması bu bendin eklenmesi için gerekli zemini de oluşturmuştur. Değişiklik teklif edilen bendler ise Bakanlıkların teşkilat yapılarındaki değişiklik sonrası yetki alanlarının düzenlenmesi sebebiyle eklenmiştir.

MADDE 15: Yürürlükte bulunan ve Resmi Gazete’de, 03 Temmuz 2004 tarihinde yayımlanarak yürürlüğe giren Orman ve Su İşleri Bakanlığınca çıkarılan “Fahri Av Müfettişlerinin Seçimi Eğitimi, Görev ve Yetkileri ile Çalışma Esas ve Usullerine Dair Yönetmelik” ile İçişleri Bakanlığı tarafından 09 Ekim 2005 Tarihli Resmi Gazete’de yayınlanan “İl Özel İdaresi ve Belediye Hizmetlerine Gönüllü Katılım Yönetmeliği”, bu kanuna dair çıkarılacak yönetmelikle, hem uyumlaştırılmıştır.

olmalı hem de bu yönetmeliklerin çıkmasında tutarlılık olması açısından aynı etki derecesinde olmalıdır.

Adı geçen yönetmeliklerde, kaçak avcılığa karşı mücadele için Bakanlık; gönüllü müfettişleri devreye sokmuş ve bunların yetkilerinin Orman ve Su İşleri Bakanlığınca verileceğini, sivil vatandaşların da Devletin eksik kaldığı bu görevde yardımcı olabileceğini, gönüllü kişilerin yerel idarelerle eşgüdüm içinde çalışabileceğini bildirmiştir. Aynı şekilde, hayvanların haklarını savunan sivil toplum örgütünde çalışan bir çok kişiye de bu yetkinin verilmesi, bu kanunun uygulanmasında ortaya çıkabilecek boşlukların, gönüllülerce doldurulmasında, icra makamlarına yardımcı olacaktır. Çünkü tek başına, kamu otoritelerinin, bu kanun kapsamında suç işleyen faili yakalamaları mümkün değildir. Bu konuda bahsi geçen yönetmelikler, kanun koyucuya yol göstermeli, 5199 sayılı kanunun 18. maddesine göre çıkarılacak yönetmelik gönüllülere de suçun failini tesbit ve hatta faile tıpkı Fahri Av Müfettişlerinin Seçimi, Eğitimi, Görev ve Yetkileri ile Çalışma Esas ve Usullerine Dair Yönetmelik'te olduğu gibi faili savcılığa ya da ilgili birimlere bildirme konusunda tam yetkili olmalıdır. Bu kişilerin kanunun özüyle uygunluk teşkil etmesi açısından isimlerinin "Yerel Hayvan Hakları Görevlisi" olarak değiştirilmesi uygun olacaktır.

MADDE 16: Bilindiği üzere Yasada, Ev ve Süs hayvanları sahipli hayvanlar olarak tanımlandığından yasanın ruhuna uygun olarak değiştirilmiştir. Sahipli hayvanın, mali açıdan, yasa ile desteklenmesi, belirli bir menfaate hizmet etmemektedir. Oysaki sokaktaki sahipsiz hayvanın, mali desteğe ihtiyacı, inkar edilemez bir gerçektir.

5199 sayılı Kanunun mevcut halinde önemli bir gelir kaynağı olarak yer alan hayvanlar üzerinden para kazananlardan tahsil edilecek paylar kaldırılmış ve tüm mali yük, Bakanlığın zaten kısıtlı olan bütçesine yıkılmıştır. Bu değişiklikle bugüne kadarki uygulamanın aksine, artık hayvanlar üzerinden elde edilen gelirden yine hayvanlar için pay alınması düzenlemiştir. Bu gelirler; hayvanların korunma ve bakımını üstlenenlerin standartlarını belirleyerek, kurmak zorunda oldukları bakım evlerinde, müşahede merkezlerinde kullanılmak üzere barındırılan hayvan sayısı kriter alınarak, geri dönüşümsüz, destek amaçlı dağıtılmalıdır. Veterinerlere tahsisat ayrılmalı, altyapı çalışmaları tamamlanmalıdır. Maddi kaynak olmadığı sürece, bakanlıkların ya da yerel yönetimlerin tek başına bu işle başa çıkmaları mümkün değildir. Derneklerin ve vakıfların sahip oldukları bakım evleri, yine barındırılan hayvan sayısı baz alınarak, çalışanlarının giderleri, araçlarının yakıtı, temel büro ihtiyaçları, nakdi ve ayni (gıda, ilaç, tıbbi malzeme, araç gereç) yardımlarla karşılanacak şekilde, geri dönüşümsüz olarak desteklenmelidir.

MADDE 17: Eğitici yayın saatleri yetersiz olması sebebiyle artırılmıştır. Hayvan hakları alanına geniş çaplı düzenlemeler getiren bu yasanın temelde işleyebilmesi, özellikle çocuklara ve yetişkinlere, eğitim programlarının verilmesi ile mümkündür. Uygulamada yaptırımların az olması nedeniyle, çoğu televizyon veya radyo kanalı, bu tür yayınlar yapmamakta ya da yapıyorlarsa da yayın saatlerini, izlenme oranının en düşük olduğu zaman dilimleri arasından seçmektedirler. Oysa her gün, 30 saniye boyunca, izlenme oranı en yüksek saatte verilecek küçük yayın, hayvan sevgisinin aşılması ve hayvan haklarının anlaşılması açısından tüm topluma doğru mesajlar verecektir.

MADDE 18: Türkiye'deki mevcut hayvanat bahçelerindeki durum gerek yer açısından gerekse bakım şartları açısından insani ve ahlaki olmadığı gibi vicdanları zorlayan bir haldedir. Bu yerler, doğal ortamlarında yaşaması gereken hayvanların, demir parmaklıklar arkasında beton odalara hapsedilerek yaşamaya mahkum edildikleri mekanlar haline dönüşmüştür. Bu haliyle, ne çocuklara eğitim verilebilir, ne insanlara doğa sevgisi aşılanabilir ne de orada çalışan idari görevlilere karşı sempati beslenebilir. Her gelen bilinçli çocuk buradan ağlayarak ve üzülmeye çıkacaktır. Hayvanat bahçesi işletmek, maliyetli olduğu kadar sorumluluk isteyen külfetli bir iştir. Yıllardır devam eden bu uygulamanın, bir an önce sona erdirilmesi şu an için en faydalı çözüm olacaktır.

Çünkü hiçbir yerel yönetim, buraları finanse etmek için yeterli kaynak ayırmamaktadır. Tüm dünyada hayvanat bahçeleri büyük sponsorlara rağmen hep zarar eden yerlerdir. O nedenle, her ilde de muhakkak hayvanat bahçesi kurulmasına, gerek yoktur. Hayvanat Bahçeleri ile ilgili yapılması gerekenler, idare tarafından yerine getirilmediği gibi, hayvanların etolojik özelliklerine aykırı ortamlar idare eliyle yaratılmakta, yasalar kağıt üzerinde kalmakta, zaman geçtikçe de oradaki hayvanlar daha çok zarar görmektedir.

Hayvan sevgisi aşılacak diye, doğada özgürce yaşayan bu hayvanları demir parmaklıklar ya da doğal ortamlarına aykırı alanlar arkasındaki bölgelere hapsedilmesi bu yassayla tanınan hayvan haklarına da aykırıdır.

Türkiye'nin yaşamış olduğu ekonomik gerçekler de göz önünde bulundurulduğunda, buralara uzun vadede dahi kaynak aktarılmasının zor olduğu, inkar edilemez bir gerçektir. Bu yerlerin, planlı bir şekilde tamamen kapatılarak birer "botanik park" olarak çalıştırılmasının, doğa sevgisinin aşılması açısından da daha uygun olacağı açıktır.

MADDE 19: Bu kanun, her ne kadar düzenlemiş olduğu yaptırımlarla Kabahatlar Kanunu olarak kabul edilmiş ise de, hayvanların da eziyet görmeme haklarının olduğu, dünyadaki tüm ülkelerde ve modern hukukta kabul edilmekte ve hayvanlara karşı işlenen suçlar, artık "kabahat" olarak değerlendirilmemektedir. Cezanın, "iki yıl asgari" olarak belirlenmesinin nedeni, ceza infaz yasalarımıza göre fiili olarak hapiste kalmanın alt limitinin iki yıl olarak belirlenmesinden kaynaklanmaktadır.

Kanunlar arasında, hem uyum olması hem de hukukta hayvan haklarını kabul eden bir zihniyetin ülkemizde de kabul görmesi, uluslararası sözleşmelerle dahi Türkiye'nin bunu kabul etmesi ile özellikle 6. madde kapsamına giren suçların, idari para cezası yerine hapis cezasına çevrilmesi, yani hayvanlara karşı her türlü eziyetin kabahat olarak değil de suç olarak kabul edilmesi esastır. Bir diğer değişle bu hükümle, sanık, sonuçta yine para cezasına mahkum olacaktır ancak bu defa mahkum olduğu suç, idari para cezası değil, sabıka kaydına da işlenecek adli para cezası şeklinde olacaktır.

Genel kanun ve özel kanun açısından hem tutarlılık olması hem de cezanın yaptırımının kısmen daha etkili olması ve suçun bir daha işlenmemesi açısından, hayvan haklarını bu madde kapsamında ihlal edenlerin idari para cezası ile sorumlu olması, toplum tarafından da artık kabul edilmektedir.

Hayvan türünün yok olması gibi doğal dengeyi bozucu önemli suçlarda dahil idari para cezalarının yaptırım gücü gereğince artırılmasıyla birlikte bu madde ile hastanelerin lisanlarının da Bakanlıkça kaldırılmasına karar verilmelidir. Aynı kanun maddesini, bir kez daha ihlal eden veterinerin ruhsatının ise iptal edilmesi, caydırıcı olması açısından uygundur. Kanunda tanımlanan fiilleri işleyen veterinerin, öncelikle bir yıl süre ile çalışma ruhsatının askıya alınması, tekrarı halinde ise tamamen ruhsatının iptali gereklidir.

9'uncu maddede tanımlanan suçlara idari para cezaları ve Türk Ceza kanunu ile orantılı olması için aynı oranda hapis cezası uygun görülmüştür. Bu deneyi yapan kişi, veteriner ise ruhsatının öncelikle bir yıl boyunca iptali, tekrarında ise tamamen iptal edilmesi gerekir. Bu eyleme karışan diğer kişilere de, 2 yıldan 4 yıla kadar hapis cezası verilmesi gerekir. Ayrıca verilecek idari para cezasının miktarı da, cezanın caydırıcılığı bakımından artırılmıştır.

Hayvan kaçakçılığının teşvikinde en önemli sorunlardan birisi, hayvan sağlığı koşullarına uymayan "pet-shop" adında çalışan işletmelerdir. Bu işletmeler, satmış oldukları yavru hayvanları hem faturasız, hem menşei şahadetnamesiz hem de aşıları olmaksızın sağlık sorunları ile birlikte

satmakta, sonradan da sorumluluk kabul etmemektedirler. Çoğu, denetimsiz olan ve yüksek kar marjları ile çalışan bu yerler, aslında insan sağlığını da tehdit eden bu hayvanların satışını, yaptırımların ve denetimlerin etkisiz olması nedeniyle, istedikleri gibi yapabilmektedirler. Hayvanlar, bulundukları kafeslere sığmamakta, çoğu zaman maliyetleri artmasın diye almaları gereken besin, su gibi temel ihtiyaçları karşılanmamakta, hijyenik olmayan daracık ortamlarda tutulmakta, belirli bir süre sonra kafeslere sığmayınca da sokaklara bırakılarak tekrar sokak hayvanı popülasyonunun artmasına neden olunmaktadır. Bu nedenle, gerekli tedbirleri almayan bu işletme sahiplerine, hem idari para cezası verilmesi, hem gerekiyorsa hapis cezası verilmesi, hem de bir daha bu işle iştigal etmelerini için ruhsatlarının iptal edilmesi gerekir.

Bu madde ile tanımlanan yaptırımlar, özellikle hayvanları, kumar, eğlence ve gösteri amaçlı dövüştürenlere, onların haklarını ihlal edip tecavüze uğratanlara, onlar üzerinden haksız kazanç sağlayan kişilere karşı verilen idari para cezalarını kapsayacağından ve bu işi kumar amaçlı ya da zevk için yapanlara karşı etkisinin, daha da caydırıcı olması açısından para cezaları arttırılmış, özellikle bu işi kumar oynatarak ya da gösteri amacıyla yaparak ekonomik çıkar sağlayanlara ise hapis cezası öngörülmüştür.

12. maddeye eklenen son fıkraya göre, dini amaç ve et hayvanı olarak tüketim amacı dışında bir amaçla hayvan kesmek ve kesim hayvanı statüsü dışındaki herhangi bir hayvanı kurban etmek veya kesmek, yasak olarak düzenlenmiştir. Türk örf ve adetlerine göre, bu hayvanları (at, eşek, kedi, köpek, vs.) kesmek ve tüketim amacı olarak topluma sunmak toplumsal infial yaratacak niteliktedir. Dolayısıyla, idari para cezasının artırılması gerekir. Bu maddenin uygulanması, bu kanunun 28. maddesinin k fıkrasının uygulanmasına da halel getirmemeli, şüpheli, aynı zamanda bu maddeden dolayı da ceza almalıdır. Hayvanların da eziyet görmeme haklarının olduğu, dünyadaki tüm modern hukuk sistemlerinde kabul edilmekle birlikte hayvanlara karşı işlenen suçlar artık "kabahat" olarak değerlendirilmemektedir. Bu nedenle, idari para cezası yerine, alt limiti olan bir yıl hapis cezası öngörülmüştür.

Bu kanunun temeli, hayvanlara yaşam hakkı vermek olduğuna göre, bir hayvanın canının alınması gibi hassas olan bir hususun, kamuoyu vicdanına en uygun şekilde olması, bu işin en acısız şekilde gerçekleşmesinin sağlanması gerekir. Gerekçesi net olarak 13. madde de açıklandığı üzere, bu maddeye karşı aykırı davrananların da idari para cezalarının artırılması uygun görülmüştür.

Hayvanlara, kasıtlı olarak kötü davranmanın, acımasız ve zalimce işlem yapmanın, hayvanları dövmenin, aç ve susuz bırakmanın, aşırı soğuğa ve/veya sıcağa maruz bırakmanın, bakımlarını ihmal etmenin, fiziksel ve psikolojik acı çektirmenin cezası, idari para cezası olamaz. Bu kanunun kimi hükümleri, Kabahatler Kanunu çerçevesi içinde değerlendirilse de değişen toplum dinamikleri, kamuoyunun artık tüm canlılara karşı daha duyarlı olmasını getirmiş, cezaların daha etkili olmasını gerektirmiştir. Burada bahsi geçen suç, hayvanlara karşı hukukta tanımlanan "kötü muamele" olmayıp; onlara, kanun koyucunun da belirttiği gibi acımasızca davranılması, insan olmanın getirdiği güç ve ayrıcalık kullanılarak işkence edilmesidir. Hayvanların bir bakımevinde sorumluluğunu üstlenen belediye, veteriner işleri müdürü ve eğer varsa özel şirket yetkilileri de, aynı kapsam içinde sorumludur.

Hayvanların da eziyet görmeme haklarının olduğu, dünyadaki tüm modern hukuk sistemlerinde kabul edilmekle birlikte hayvanlara karşı işlenen suçlar "kabahat" olarak değil, "suç" olarak değerlendirilmektedir.

Ayrıca, ekonomik gücü yerinde olan birisine verilebilecek bir para cezası, kimi zaman teşvik anlamına bile gelebilecektir. Kaldı ki, mevcut TCK 151/2 maddesi, sahipli hayvanın öldürülmesi halinde, 4 aydan 3 yıla kadar hapis cezası düzenlemiştir. Kanun koyucunun, hapis cezasının alt

sınırını, 4 ay olarak belirlemesinin nedeni; büyük olasılıkla, bu cezanın ön ödeme ile geçirilemesi ve sanığın işlemiş olduğu bu suçun, muhakkak sabıkasına işlenmesi olmalıdır. Buradaki yasa değişikliği teklifi ile aynı anda uyumlu olarak TCK 151/2 maddesinin de değiştirilmesi gerekir.

Aynı şekilde bu teklife eklenen 14/a maddesine göre kendi hayvanına eziyet yapan kişiye de bu yasadaki diğer maddelerle uyumlu olmak üzere, hapis ve adli para cezası verilmesi gerekir. İşlenen fiil kabahat olmayıp cürüm olması, savcılık ve mahkemelerin resen görev alanlarında değerlendirilmesini ve failin de buna göre yargılanmasını icap eder.

Yayın organlarının, aynı zamanda eğitim kuşaklarında hayvan ve doğa sevgisi aşılacak programlara yer vermemeleri ya da bunlara, izlenme oranı çok düşük yayın saatlerinde yer vermeleri, özellikle milyon dolarlarla ifade edilen bütçeleri elinde bulunduran çoğu şirket için burada belirlenen cezai yaptırım, çok semboliktir, hiçbir yaptırımı ya da caydırıcılığı yoktur. Bu nedenle, idari para cezasının daha makul düzeye çıkarılması gerekir. Üç uyarıya rağmen, prime time'da ya da normal sürelerde, yasanın aradığı yayını yapmayan televizyon ya da radyolara hem para cezasının verilmesi hem de yasadaki belirtilen süre çerçevesinde, prime time'larda RTÜK'ün belirleyeceği hayvan ve doğa sevgisi ile ilgili yayınların yapılmasının sağlanması gerekir. Ceza olarak alınan bedeller, hayvanların refahı, kısırlaştırılması gibi konularda kullanılmak üzere Tarım ve Orman Bakanlığına aktarılır.

Tüm hayvanların yaralanması veya ölümüyle sonuçlanan trafik kazalarının faillerinin, bu hükmün gereğini yerine getirmeleri için yaptırımın da caydırıcılık ilkesine uygun düzenlenmesi gerekir. Ceza miktarının artırılması trafikte bulunan sürücülerin, daha hassas olmasını, hayvanlara bir "mal" olarak değil de "can" olarak bakmasının gerekliliğindendir.

Bu kanunla tanımlanan suçların kovuşturulması resen cumhuriyet savcılıklarınca yapıp sonuçlandırılmalıdır. Suçun takibi, şikayete bağlı olmamalıdır. Suç duyurusunda, suçtan zarar görenlerin olduğu gibi, durumu bizzat gören kişiler ile il hayvan koruma kurulları ve bu konuda çalışan vakıf - dernekler de suç duyurusunda bulunabilmelidir. Mağdur olan hayvan sahibi, şikayetinden vazgeçtiği takdirde, zarar gören taraf ve ülke genelindeki hayvanları koruma dernekleri, diledikleri takdirde bu davalara müdahil sıfatıyla katılabilmelidir.

MADDE 20- Geçiş hükümleri düzenlenmektedir.

MADDE 21- Yürürlük maddesidir.

MADDE 22- Yürütme maddesidir.

5199 SAYILI HAYVANLARI KORUMA KANUNU'NDA DEĞİŞİKLİK YAPILMASINA DAİR KANUN TEKLİFİ

MADDE 1- 24/06/2004 tarihli ve 5199 sayılı Hayvanları Koruma Kanununun adı, “Hayvan Hakları Kanunu” şeklinde değiştirilmiştir.

MADDE 2- 5199 sayılı Kanunun “1 inci maddesinin sonuna, “ ve yaşam ortamlarında bu kanunla belirlenen haklarını güvence altına almaktır.” ibaresi eklenmiştir.

MADDE 3- 5199 sayılı Kanunun 2 nci maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“MADDE 2-Bu Kanun, amaç maddesi doğrultusunda yapılacak düzenlemeleri, alınacak önlemleri, sağlanacak eşgüdümü, denetim, sınırlama ve yükümlülükler ile hayvanlara ve onların doğal yaşam alanlarına karşı işlenen suçlar ve tabi olunacak cezai hükümleri kapsar.”

MADDE 4- 5199 sayılı Kanunun 3 üncü maddesinin birinci fıkrasının (g), (ı), (j), (k) ve (o) bendleri aşağıdaki şekilde değiştirilmiş ve fıkra (p) ve (r) bendi eklenmiştir.

“g) Güçten Düşmüş Hayvan: Bulaşıcı ve salgın hayvan hastalıkları haricinde, yaşlanma, sakatlanma, yaralanma ve hastalanma gibi çeşitli nedenlerle doğal hareket yeteneğini kaybetmiş bütün hayvanları,

ı) Ev hayvanı: İnsan tarafından özellikle evde, işyerlerinde ya da arazisinde özel zevk ve refakat amacıyla muhafaza edilen veya edilmesi tasarlanan bakımı ve sorumluluğu sahiplerince üstlenilen her türlü hayvanı,

j) Kontrollü hayvan: Bir kişi, kuruluş, kurum ya da tüzel kişilik tarafından sahiplenilen, bakımı, aşıları, periyodik sağlık kontrolleri yapılan işaretlenmiş kayıt altındaki ev hayvanlarını,

k) Hayvan Bakımevi: Hayvanların aşılama, kısırlaştırma, tedavi ve bakımlarının, rehabilitasyon süresince yapıldığı, beslenme, barınma gibi ihtiyaçlarının sağlandığı, bakıma muhtaç, sakat ve güçten düşmüş, doğası dışı agresif ve saldırgan tavırlar gösteren hayvanların rehabilitasyonu ve bu süre içerisinde ihtiyaçlarının karşılandığı merkezi,

o) Bakanlık: Tarım ve Orman Bakanlığı,

p) İşaretleme: Hayvanların yaşamı ve davranışları üzerine olumsuz etkisi olmayan, Veteriner Hekim kontrolü altında, kulak küpesi, mikroçip (elektronik hücre) gibi materyallerin uygulanmasıyla, hayvanları kimliklendirme ve kayıt altına alma yöntemini,

r) Geçici Konaklama Tesisi: Sahibinin isteği doğrultusundan ev hayvanlarının geçici olarak konaklatıldığı hayvan konuk evleri, hayvanların bakıldığı pansiyon ve oteller ile geçici hayvan bakım evleri.

MADDE 5- 5199 Sayılı Kanunun 4 üncü maddesinin birinci fıkrasının birinci cümlesindeki “ilkeler” ibaresi “haklar” olarak; “b” ve “d” bendleri aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“b) Tüm hayvanlar, türüne özgü hayat şartları içinde yaşama özgürlüğüne sahiptir. Sahipsiz hayvanların da, sahipli hayvanlar gibi yaşamları desteklenmelidir.”

“d) Hiçbir maddi kazanç ve menfaat amacı gütmeksizin, sadece insani ve vicdani sorumluluklarla, sahipsiz ve güçten düşmüş hayvanları koruyan, sorumluluğu altına alan veya buna talip olan ve bu Kanunda öngörülen koşulları taşıyan gerçek ve tüzel kişilerin teşviki ve bu kapsamda koruma, barındırma, bakım, aşılama ve kısırlaştırılma gibi faaliyetlerinin desteklenmesi için bölge yerel yönetimi ile eşgüdüm sağlanması esastır.”

MADDE 6- 5199 Sayılı Kanunun 5 inci Maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

MADDE 5- “Bir hayvanı, bakımının gerektirdiği yaygın eğitim programına katılarak sahiplenilen veya ona bakan kişi, hayvanı barındırmak, hayvanın türüne ve üreme yöntemine uygun olan etolojik ihtiyaçlarını temin etmek, sağlığına dikkat etmek, insan, hayvan ve çevre sağlığı açısından gerekli tüm önlemleri almakla yükümlüdür.

Sahiplenilen tüm hayvanlar işaretlenerek boynunda isim, adres ve hangi belediyeye kayıtlı olduğunu gösterir numarası olacaktır. Sokaklardan rehabilitasyon, tedavi ya da kısırlaştırma amacı için bakımevine alınan ya da terk edilen tüm hayvanlar, belediye demir başına, belediyenin sahipli hayvanı olarak kaydedilecektir. Hiç kimse, bir evcil hayvanın bakımı ve sahiplenilmesiyle ilgili gerekli eğitim programına katılıp geçerli sertifika almadan, herhangi bir evcil hayvan edinemez. Evcil hayvan sahiplenme ve bakım eğitimi ile sertifika verilmesi, Bakanlıkça düzenlenecek bir yönetmelikle belirlenir. Bu fıkra hükmü için 5 yıllık geçiş süresi mevcuttur.

Hayvan sahipleri, sahip oldukları hayvanlardan kaynaklanan çevre kirliliğini ve insanlara verilebilecek zarar ve rahatsızlıkları önleyici tedbirleri almakla yükümlü olup; zamanında ve yeterli seviyede tedbir alınmamasından kaynaklanan zararları tazmin etmek zorundadırlar. Ev hayvanı alımı ve satımını meslek haline getiren kişiler, bu hayvanların bakımı ve korunması ile ilgili olarak yerel yönetimler tarafından düzenlenen eğitim programlarına katılarak sertifika almakla yükümlüdürler.

Ev hayvanı ve kontrollü hayvanları bulundurma ve sahiplenme şartları, hayvan bakımı konularında verilecek eğitim ile ilgili usul ve esaslar ile sahiplenilerek bakılan hayvanların çevreye verecekleri zarar ve rahatsızlıkları önleyici tedbirler, Çevre ve Şehircilik Bakanlığı ile eşgüdüm sağlanmak suretiyle, İçişleri Bakanlığı ve ilgili kuruluşların görüşü alınarak Bakanlıkça çıkarılacak yönetmelikle belirlenir.

Ticarî amaç güdülmeden bilhassa ev ve bahçesi içerisinde bakılan ev hayvanları sahiplerinin borcundan dolayı haczedilemezler.

Ev hayvanlarının alım ve satımını meslek haline getiren kişiler, hayvanların üretiminde annenin ve yavrularının sağlığını tehlikeye atmamak için gerekli anatomik, fizyolojik ve davranış karakteristikleri ile ilgili önlemleri almakla yükümlüdür. Üretilecek hayvanların üremelerinde, gerek annenin sağlığını gerekse yavruların sağlığını tehdit edecek hastalığın bulunup bulunmadığına dair her üreme dönemi öncesinde alınmış bir veteriner hekim sağlık raporunun bulunması zorunludur.

Ev hayvanları ile kontrollü hayvanlardan, doğal yaşama ortamlarına tekrar uyum sağlayamayacak durumda olanlar terk edilemez, terk edilmeye zorlanamaz; beslenemeyeceği ve iklimine uyum sağlayamayacağı ortama bırakılamaz. Ancak, yeniden sahiplendirme yapılabilir ya da hayvan bakımevlerine teslim edilebilir.

Rahatsızlık verdiği mahkeme kanalıyla kanıtlanmadıkça, evcil hayvanlar; apartman ya da site yönetim planına ya da başka mevzuatlara dayanılarak, yaşadığı yerden tahliye edilemez.”

MADDE 7- 5199 Sayılı Kanunun 6’ncı maddesinin üçüncü fıkrasındaki “Tarım ve Köyişleri Bakanlığı” ibaresi “Çevre ve Şehircilik Bakanlığı” olarak değiştirilmiştir.

MADDE 8- 5199 Sayılı Kanunun 8 inci maddesi aşağıdaki gibi değiştirilmiştir.

“MADDE 8-Bir hayvan neslini yok edecek her türlü müdahale yasaktır.

Hayvanların, yaşadıkları sürece, tıbbî amaçlar dışında organ veya dokularının tümü ya da bir bölümü çıkarılıp alınamaz veya tahrip edilemez.

Her türlü hayvanın dış görünüşünü değiştirmeye yönelik veya diğer tedavi edici olmayan kuyruk ve kulak kesilmesi, ses tellerinin alınması ve tırnak ve dişlerinin sökülmesine yönelik cerrahi müdahale yapılması yasaktır. Ancak; fiziksel ve yaş durumunun uygunluğu, veteriner hekim tarafından tespit edilen sahipsiz hayvanlara, acı vermeden kısırlaştırma müdahalesi yapılabilir.

Bir hayvana tıbbî amaçlar dışında, onun türüne ve etolojik özelliklerine aykırı hale getirecek şekilde ve dozda hormon ve ilaç vermek, çeşitli maddelerle doping yapmak, hayvanların türlerine has davranış ve fizikî özelliklerini yapay yöntemlerle değiştirmek yasaktır.”

MADDE 9- 5199 Sayılı Kanunun 9’uncu maddesinin beşinci fıkrasındaki “Tarım ve Köyişleri Bakanlığı ile” ibaresi çıkarılmış, altıncı fıkrasındaki “Tarım ve Köyişleri Bakanlığınca” ibaresi “Bakanlıkça” olarak değiştirilmiştir.

MADDE 10- 5199 Sayılı Kanunun 10 uncu maddesi aşağıdaki gibi değiştirilmiştir.

“MADDE 10- Bakanlığın belirlediği ve koşulları gerçekleştiren sınırlı sayıdaki üretim çiftlikleri haricinde ev hayvanı ticareti yapmak yasaktır. Akvaryum balıkları ve kuş türleri bu yasığın dışındadır. Bu hayvanların ticaretinin yapıldığı yerlerde, hayvanların sağlıklarının iyi, barındırıldıkları yerin temiz ve sağlık şartlarına uygun olması zorunludur. Üretim çiftliklerinin ruhsatlandırılması ve denetimi Bakanlık tarafından yerine getirilir. İnternet üzerinden hayvan satışı, pazarlanması, reklamı, ya da katalog broşür üzerinden satım ve pazarlanması yasaktır

Ev hayvanları için olan geçici konaklama ve eğitim tesislerinin ruhsatlandırılması işlemi Bakanlık tarafından yerine getirilir.

Ev hayvanlarının üretimini yapanlar, annenin ve yavrularının sağlığını tehlikeye atmamak için gerekli anatomik, fizyolojik ve davranış karakteristikleri ile ilgili önlemleri almakla yükümlüdür.

Hayvanların ticarî amaçla film çekimi ve reklam için kullanılması ile ilgili hususlar izne tâbidir. Bu izne ait usul ve esaslar ilgili kuruluşların görüşü alınarak Bakanlıkça çıkarılacak yönetmelikle belirlenir.

Hayvanların kullanıldığı kara ve su sirklerinin kurulması, işletilmesi, gösteri yapılması yasaktır.

Satılırken; hayvanların sağlıklarının iyi, barındırıldıkları yerin temiz ve sağlık şartlarına uygun olması zorunludur.

Çiftlik hayvanlarının bakımı, beslenmesi, nakliyesi ve kesimi esnasında hayvanların refahı ve güvenliğinin sağlanması hususundaki düzenlemeler Bakanlığın çıkaracağı yönetmelikle belirlenir.

Yabani hayvanların ticaretine ilişkin düzenlemeler Bakanlıkça çıkarılacak yönetmelikle belirlenir.

Hasta, sakat ve yaşlı durumda bulunan veya iyileşemeyecek derecede ağrısı veya acısı olan bir hayvanı usulüne uygun kesmek ya da ağrısız öldürme amacından başka bir amaçla birine devretmek, satmak veya almak yasaktır.”

MADDE 11- 5199 Sayılı Kanunun 11 inci maddesinin ikinci fıkrasının son cümlesi madde metninden çıkarılmıştır.

MADDE 12- 5199 Sayılı Kanunun “12 inci maddesine fıkra eklenmiştir.

“Dini amaç ve et hayvanı olarak tüketim amacı dışında bir amaçla hayvan kesmek ve kesim hayvanı statüsü dışındaki herhangi bir hayvanı kurban etmek veya kesmek yasaktır.”

MADDE 13- 5199 Sayılı Kanuna aşağıdaki 14/A maddesi eklenmiştir.

“Sahipli Hayvana Eziyet Halinde Müdahale

MADDE 14/A: Mahallenin en büyük mülkî amiri ya da o bölgedeki kolluk kuvvetlerince görevlendirilen denetim elemanlarınca resen ya da şikayet üzerine yapılan denetim sonucunda; bu Kanunda belirtilen fiillere aykırılık tespit edilmesi durumunda, kolluk kuvvetlerince düzenlenen tutanak, doğrudan, savcılığa intikal ettirilir.

Bulundurduğu hayvanların bakımını, ciddi şekilde ihmal ettiği ya da onlara ağrı, acı veya zarar verdiği denetim elemanlarınca tespit edilen kişilerin, hayvanlarına, mahkeme tarafından el konulur. Mahkeme, yetkili makam veya merci, yerel yönetimlerle işbirliği yaparak söz konusu hayvanların, yeniden sahiplendirilmesini ya da koruma altına alınmasını sağlar.

Bu maddeye aykırı davranan kişinin, on yıl boyunca, yeniden hayvan sahiplenmesi il hayvan koruma kurullarınca yasaklanır, Bakanlıkça denetlenir.”

MADDE 14- 5199 Sayılı Kanunun 15 inci maddesinin ikinci fıkrasının (b) ve (c) bentleri aşağıdaki gibi değiştirilmiş ve fıkraya aşağıdaki (k) bendi eklenmiştir.

“b) İl tarım ve orman müdürü”

“c) İl çevre ve şehircilik müdürü”

“k) Eğer o ilde varsa, baroların hayvan hakları komisyonu üyelerinden en az bir hukukçu ya da baronun görevlendireceği avukat”

MADDE 15- 5199 Sayılı Kanunun 18 inci maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“MADDE 18-Özellikle kedi ve köpekler gibi sahipsiz hayvanların kendi mekânlarında, bulundukları bölge ve mahallerde yaşamaları sorumluluğunu üstlenen gönüllü kişilere yerel hayvan hakları görevlisi adı verilir. Bu görevliler, hayvan hakları dernek ve vakıflarına üye ya da bu konuda faydalı hizmetler yapmış kişiler arasından il hayvan koruma kurulu tarafından her yıl için seçilir. Yerel hayvan koruma görevlileri görev anında belgelerini taşımak zorundadır ve bu belgelerin her yıl yenilenmesi gerekir. Olumsuz faaliyetleri tespit edilen kişilerin belgeleri iptal edilir. Yerel hayvan hakları görevlilerinin görev ve sorumluluklarına, bu kişilere verilecek belgelere, bu belgelerin iptaline ve verilecek eğitime ilişkin usul ve esaslar Bakanlıkça çıkarılacak yönetmelikle belirlenir.

Yerel hayvan hakları görevlileri, şüphelilere, hayvan haklarının ihlaline mani olmak için uyarılarda bulunur, hayvanlara karşı suç işleyenler hakkında delil teşkil edecek araç plaka numaralarını alarak olay mahallinde bırakılan diğer delil teşkil edecek şeyleri tespit ederek veya alıkoyarak yakalanmalarını sağlamak üzere kolluk kuvvetlerine ve kanunla yetkili kılınan diğer makamlara bildirirler. Kanunun ve ilgili mevzuatın hükümlerine muhalefet edildiği tespit edildiği hallerde, suç delillerinin olay mahallinden kaybolabileceği durumlarda, düzenledikleri tutanağı en kısa zamanda müdürlüklere veya bağlı birimlerine, genel kolluk kuvvetlerine veya kanunla yetkili kılınan diğer görevlilere teslim ederek veya haber vererek bu kanuna göre suç işleyenler hakkında işlem yapılmasını sağlarlar.

Yerel hayvan hakları görevlileri; bölge ve mahallerindeki, öncelikle köpekler ve kediler olmak üzere, sahipsiz hayvanların bakımları, aşılarının yapılması, aşıları hayvanların işaretlenmesi ve kayıtlarının tutulmasının sağlanması, kısırlaştırılması, saldırgan olanların eğitilmesi ve sahiplendirmelerinin yapılması için yerel yönetimler tarafından kurulan hayvan bakımevlerine gönderilmesi gibi yapılan tüm faaliyetleri yerel yönetimler ile eşgüdümlü olarak yaparlar.

Yerel hayvan hakları görevlilerinin sorumlulukları ile bunların seçimi, eğitimi, görev ve yetkileri ile çalışma esas ve usulleri Bakanlık tarafından çıkarılacak yönetmelikle belirlenir.”

MADDE 16- 5199 sayılı Kanunun 19’uncu maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“MADDE 19-Sahipsiz ve güçten düşmüş hayvanlar da dahil tüm hayvanlarının korunması amacıyla bakımevleri ve hastaneler kurmak; buralarda bakım, rehabilitasyon, aşılama ve kısırlaştırma gibi faaliyetleri yürütmek için, başta yerel yönetimler olmak üzere diğer ilgili kurum ve kuruluşlara Bakanlıkça uygun görülen miktarlarda mali destek sağlanır. Bu amaçla Bakanlık bütçesinden

gerekli ödenek konulur. Bu ödeneğin kullanımına ilişkin esas ve usuller, Hazine ve Maliye Bakanlığının olumlu görüşü alınmak suretiyle Bakanlıkça çıkarılacak yönetmelikle belirlenir.

Diğer mali destek kaynakları şunlardır:

- a) Bu Kanuna göre verilecek idari para cezaları,
- b) Bu Kanuna göre verilecek izin, belge ve ruhsatlardan Bakanlıkça belirlenecek miktarda alınacak ücretler,
- c) Türkiye Jokey Kulübü'nün at yarışlarından elde ettiği yıllık gelirinden %2 oranında pay,
- d) At yarışlarında oynanan biletlerden %2' den az olmamak kaydıyla alınacak pay,
- e) İthalat ve ihracatına izin verilen ev hayvanları ile bunlara ilişkin her türlü malzemenin ithalat/ihracat bedellerinden alınacak %2 oranında pay,
- f) Hayvan satışı için izin alan merkezlerden alınacak ve her yıl yenilenecek ruhsat bedelleri,
- g) RTÜK kapsamında, özel radyo ve televizyonlara verilecek idari para cezaları.”

MADDE 17- 5199 sayılı Kanunun 20 inci maddesinde yer alan “iki” ibaresi “dört”, “yarım” ibaresi “bir” olarak değiştirilmiştir.

MADDE 18- 5199 sayılı Kanunun 22 inci maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“MADDE 22-Bu kanunun yürürlüğe tarihinden itibaren yeni hayvanat bahçesi kurulmasına müsaade edilmez. Mevcut hayvanat bahçeleri ile ilgili durum Çevre ve Şehircilik Bakanlığının görüşü alınmak suretiyle Bakanlıkça çıkarılacak yönetmelikle belirlenir.”

MADDE 19- 5199 sayılı Kanunun 28 inci maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“MADDE 28- Bu Kanun hükümlerine aykırı davrananlara, hayvanların sahipli ya da sahipsiz olmalarına bakılmaksızın aşağıdaki cezalar verilir:

- a) 4 üncü maddenin (k) bendinin ikinci cümlesi hükmüne aykırı davrananlara, hayvan başına altı yüz Türk Lirası idarî para cezası.
- b) 5' inci maddenin birinci, ikinci, üçüncü ve altıncı fıkralarında öngörülen hayvanların sahiplenilmesi ve bakımı ile ilgili yasaklara ve yükümlülüklerle uymayan ve alınması gereken önlemleri almayanlara hayvan başına iki yüz Türk Lirası; yedinci fıkrasında öngörülen yükümlülük ve yasaklara uymayanlara hayvan başına beş yüz Türk Lirası idari para cezası. Birinci fıkraya ek fıkra hükmünün gereğini ifa etmeyenlere hayvan başına beş yüz Türk Lirası idari para cezası.
- c) 6'ncı maddenin birinci fıkrasına aykırı hareket edenlere hayvan başına iki yıldan dört yıla kadar hapis cezası,
- d) 7'inci maddede yazılan cerrahi amaçlı müdahaleler ile ilgili hükümlere aykırı davrananlara hayvan başına beş yüz Türk Lirası idari para cezası.

- e) 8'inci maddenin birinci fıkrasında yazılı, bir hayvan türünü yok edecek müdahalede bulunanlara hayvan başına yirmi beş bin Türk Lirası idari para cezası; ikinci, üçüncü ve dördüncü fıkralarına uymayanlara hayvan başına 2 bin beş yüz Türk Lirası idari para cezası verilir. Bu maddeye aykırı davrananlara idari para cezalarının yanında ayrıca hayvan hastanelerinin lisansları, Bakanlıkça kaldırılır, veterinerlerin çalışma ruhsatları ise önce bir yıl süre ile tekrarında ise tamamen iptal edilir.
- f) Bu kanunun 9'uncu maddesinde belirtilen hususlara uymayanlara hayvan başına iki bin beş yüz Türk Lirası para cezası; yetkisi olmadığı halde hayvan deneyi yapanlara hayvan başına beş bin Türk Lirası idari para cezası; Ayrıca 9. maddeye aykırı deney yapanlar ve yaptırımlardan her birine, iki yıldan dört yıla kadar hapis cezası verilir. Bilimsel metodlara aykırı deney yapan veterinerin ruhsatı ise önce bir yıl süre ile tekrarında ise tamamen iptal edilir,
- g) 10'uncu maddede belirtilen hayvan ticareti izni almayanlara ve bu konudaki yasaklara ve yönetmelik hükümlerine aykırı davrananlara hayvan başına, beş bin Türk Lirası idari para cezası ve bir yıldan iki yıla kadar hapis cezası verilir. İşletme ruhsatları, Tarım Orman Bakanlığı Müdürlüklerince derhal iptal edilir ve ne işleten gerçek kişilere ne de işleten şirketin ortaklarına bir daha bu konuda ruhsat verilir.
- h) 11'inci maddenin birinci fıkrasındaki eğitim ile ilgili yasaklara aykırı davrananlara beş bin Türk Lirası para cezası, ikinci fıkrasına aykırı davrananlara hayvan başına beş bin Türk Lirası ve üçüncü fıkrasına aykırı davrananlara iki yıldan dört yıla kadar hapis cezası,
- i) 12'nci maddenin birinci fıkrasına aykırı hareket edenlere hayvan başına iki bin beş yüz Türk Lirası para cezası; ikinci fıkrasına aykırı hareket edenlere hayvan başına iki bin beş yüz Türk Lirası idari para cezası, üçüncü fıkrasına aykırı hareket edenlere iki yıldan dört yıla kadar hapis cezası,
- j) 13'üncü maddede belirlenen öldürme metotları ile ilgili hükümlere aykırı davrananlara öldürülen hayvan başına iki bin beş yüz Türk Lirası idari para cezası, aykırı davranışların işletmelerce gösterilmesi halinde öldürülen hayvan başına beş bin Türk Lirası idari para cezası, üç ve dördüncü fıkralarına aykırı hareket edenlere, öldürülen hayvan başına, iki bin beş yüz Türk Lirası idari para cezası verilir.
- k) 14'üncü maddenin (a) bendine aykırı davrananlara, üç yıldan beş yıla kadar hapis cezası verilir. (b), (c), (d), (f), (g), (h), (ı), (j) ve (k) bentlerine aykırı davrananlara, bin Türk Lirası idari para cezası; (f) ve (l) bentlerine aykırı davrananlara, hayvan başına, beş bin Türk Lirası idari para cezası ve iki yıldan dört yıla kadar hapis cezası verilir, kesilmiş ve canlı hayvanlara el konulur. El konulan canlı hayvanların, hayvan bakımevine nakli sağlanır. 14/a maddesine aykırı davrananlara, üç yıldan beş yıla kadar hapis cezası ve beş bin güne kadar adli para cezası hükmolunur.
- l) RTÜK'ün takibi sonucunda 20'nci maddeye aykırı hareket ettiği tespit edilen ulusal radyo ve televizyon kurum ve kuruluşlarına öncelikle uyarı verilir. Üçüncü uyarıdan sonra da ihlaline devam eden televizyon ya da radyo kurumuna, maddenin ihlal edildiği her ay için ulusal televizyonlar için elli bin Türk Lirası, ulusal radyolar için onbin Türk Lirası, hayvan refahı kapsamında kullanılmak üzere idari para cezası verilir ve RTÜK'ün uygun gördüğü üç gün için prime time döneminde, RTÜK'ün belirleyeceği en az yarım saatlik bir süre için doğa, çevre ve hayvan sevgisi ile ilgili eğitici program yayınlatılır. Bundan sonra ihlali

devam ettiği her uyarıdan sonra, aynı ceza tekrarlanır. Alınan bu bedeller, hayvan refahında ve eğitici yayınlarda kullanılmak üzere RTÜK tarafından Bakanlığının bu konuyla ilgili bütçesine aktarılır. Yerel radyo ve televizyonlardan da, o bölgenin mülki amirinin takdirinde olmak üzere yeteri kadar hayvan ve doğa sevgisini aşılacak, eğitici yayın yapılması istenir.

- m) 21'inci maddeye aykırı hareket edenlere hayvan başına iki bin ila beş bin Türk Lira arası idari para cezasına hükmolunur.
- n) 22'nci maddeye uymayan fiilin kamu görevlisi tarafından icra edilmesi durumunda, Türk Ceza Kanunu'nun 257'nci maddesine aykırılık hali şikayete tabi olmaksızın soruşturulur.
- p) İşbu kanunun suç saydığı fiillerin basın, internet, vb. yollar ile suça sebebiyet veren kişi tarafından yayınlanması toplumsal infiale yol açarsa verilecek ceza bir katı oranında artırılır.

Bu maddenin (b) bendinde atıfta bulunulan 5'inci maddenin birinci, ikinci ve beşinci fıkraları ile (o) bendi dışında kalan fiillerin, veteriner hekim, veteriner sağlık teknisyeni, hayvan hakları görevlisi, hayvan haklarını koruma derneği üyeleri, hayvan haklarını koruma vakfı üyeleri, hayvan toplama, gözetim altına alma, bakma, koruma ile görevlendirilmiş olan kişilerce veya kamu görevlileri tarafından, kamu görevi esnasında işlenmesi halinde verilecek ceza iki kat oranında artırılır.

Bu maddede yazılı idarî para cezaları, her takvim yılı başından geçerli olmak üzere, o yıl için 4.1.1961 tarihli ve 213 sayılı Vergi Usul Kanununun mükerrer 298 inci maddesi hükümleri uyarınca tespit ve ilân edilen yeniden değerleme oranında artırılarak uygulanır.2

MADDE 20- 5199 sayılı Kanuna aşağıdaki geçici maddeler eklenmiştir.

“GEÇİCİ MADDE 1- Bu Kanunun yayımı tarihinden itibaren hayvanların kullanıldığı kara ve su sirkleri ile yunus parklarının kurulması veya işletilmesi yasaktır. Mevcut işletmelerde hayvan sayısını artırma, yeni şube açma gibi yollarla kapasite artırımına gidilemez, üretim yapılamaz, Bakanlığın izni olmadan işletme hakkı devredilemez. Bu işletmelerin hayvan refahına uygun olarak faaliyet göstermesini sağlayacak kriterler bu Kanunun yayımı tarihinden itibaren 6 ay içinde ilgili kuruluşların görüşü alınarak Bakanlık tarafından çıkarılacak yönetmelikle belirlenir.”

„GEÇİCİ MADDE 2 - Bu Kanun gereğince çıkarılması gerekli bulunan yönetmelikler, Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten itibaren bir yıl içinde hazırlanır.”

MADDE 21- Bu Kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

MADDE 22- Bu Kanun hükümlerini Cumhurbaşkanı yürütür.

